

RAPPORT

PTP enkät 2011

För kontakt:
Mahlin Olsson, 08-567 06 407
mahlin.olsson@psykologforbundet.se
2011-10-05

INLEDNING

Bakgrund

1995 genomförde Psykologförbundet för första gången en undersökning till dem som tagit psykologexamen för att få en överblick av PTP, praktisk tjänstgöring för psykologlegitimation. Bland annat tittade man på tillgången på PTP tjänster i landet, vart man i huvudsak gör sin PTP samt vissa kvalitetsaspekter som till exempel hur många handledningstimmar man i snitt har, innehållet i PTP, vilken lön man fått etc. Enkäten har sedan dess genomförts vartannat år med syfte att följa upp och göra jämförelser mellan åren. Denna är den åttonde undersökningen i ordningen. Under åren har enkäten anpassats till ändrade förutsättningar av PTP. Vissa frågor har tagits bort och andra har ersatts eller omformulerats. Ambitionen har så långt det är möjligt att lämna frågorna oförändrade för att kunna göra jämförelser över tid. Insamlandet av data har gått från pappersformat med manuell inmatning till elektronisk enkät.

Den här undersökningen är en delvis en uppföljning av de tidigare enkäterna men den har också utökats med fler frågor för att kunna se om Socialstyrelsens föreskrifter, nya sedan 2008 efterlevs. Dessutom har frågor som handlar om PTP program utarbetats tillsammans med ett PTP studierektorsnätverk.

Målgruppen i den här undersökningen är alla som har tagit psykologexamen mellan 2009-04-01 och 2011-03-31, vilket var 756 personer. Av dessa svarade 545 personer, 72 %. Undersökningen gjordes som en webbenkät och gick att besvara mellan juni och augusti. Respondenter med e-post har fått enkäten skickad till sig via e-post och övriga har fått ett brev med instruktioner om hur de ska besvara enkäten.

Syfte

Syftet med undersökningen är att följa utvecklingen av PTP för att kunna påverka och förbättra förutsättningarna för PTP.

RESULTAT

Respondenterna

68 % av dem som besvarat enkäten är kvinnor och 32 % män. Medelåldern är 37 år (median = 30 år).

96 % svarade att de har fått, påbörjat eller avslutat PTP. Det var således 4 %, motsvarande 22 personer som inte har fått, påbörjat eller avslutat PTP.

De flesta tog examen under 2010. En konsekvens av att urvalet till undersökningen omfattar hela 2010 men bara delar av de andra åren.

Vilket år erhöll du psykologexamen?

Examensår (mellan datum)	Antal svar (andel)
2009 (1/4–31/12))	166 st (29 %)
2010 (1/1–31/12)	315 st (55 %)
2011 (1/1– 31/3)	94 st (16 %)

De flesta som besvarat enkäten har en examen från Uppsala universitet. Universiteten examinerar olika många eftersom man har olika antal platser på psykologprogrammen samt att examinationsgraden kan skilja sig åt.

Vid vilket universitet erhöll du din psykologexamen?

	Antal examinerade	Svarsfördelning per ort	Svarsfrekvens per ort
Umeå	137	16 %	72 %
Uppsala	157	18 %	62 %
Stockholm	104	19 %	77 %
Linköping	81	7 %	64 %
Göteborg	147	13 %	73 %
Lund	148	20 %	64 %
Örebro	65	7 %	71 %
Total	839	100 %	576

Söka PTP

De flesta påbörjade sin PTP under 2010.

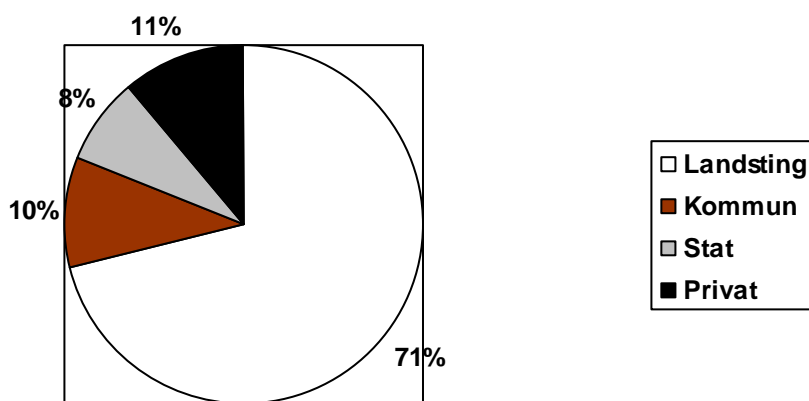
År	Antal som påbörjade PTP år
2009	23 %
2010	55 %
2011	22 %

I genomsnitt sökte man 10 stycken tjänster. Kvinnor sökte i snitt 11 tjänster och männen 8. Resultatet i genomsnitt var det 3 månader mellan datum för psykologexamen och datum för PTP-anställningen (median 3 månader) vilket är kortare tid än 2009. Ingen skillnad föreligger mellan könen. Fyra av tio flyttade för att göra sin PTP. Jämfört med 2009 års PTP enkät är genomsnittet lägre både avseende tid mellan examen och PTP samt antal sökta PTP tjänster.

PTP tjänsten

De flesta gör sin PTP inom landstinget och betydligt färre inom de övriga arbetsmarknadssektorerna. Inga större skillnader från föregående undersökning.

Ange arbetsmarknadssektor där du gör/gjort huvuddelen av din PTP?

Tabellen nedan visar att andelen kvinnor och män skiljer sig mellan sektorerna.

	Landsting	Kommun	Stat	Privat
Andel kvinnor	71 %	74 %	65 %	52 %
Andel män	29 %	26 %	35 %	48 %
Totalt	384	53	43	63

Fyra av tio hade sin anställning på en särskilt inrättad PTP plats. 13 % har en fast anställning som.

De flesta, 89 % gjorde sin PTP på en heltidstjänst. 12 % arbetade deltid. Inom privat sektor är det vanligare med deltidsarbete. 93 % gjorde PTP på en arbetsplats. 7 % gjorde den på två arbetsplatser.

Det är vanligare att kvinnor arbetar deltid, som 13 % av kvinnorna uppgett och 8 % av männen.

De i särklass två vanligaste verksamhetsområden de flesta gör sin PTP inom är vuxenpsykiatri (27 %) och BUP (25 %). Andra exempel är skola/förskola (9 %), habilitering (9 %), primärvården (7 %) arbetsförmedlingen (4 %). En ökning har skett inom BUP och en minskning på vuxenpsykiatri från 2009.

87 % fick PTP inom det verksamhetsområde de önskade. Av dem som inte fick det ville de flesta helst göra den inom vuxenpsykiatri, BUP eller inom primärvården.

Hälften har deltagit i ett så kallat PTP- program¹. PTP programmen finns framför allt inom landstingen.

Regi	Landsting	Kommun	Stat	Privat
Program	63 %	19 %	12 %	10 %
Ej program	34 %	81 %	84 %	84 %
Vet ej	3 %	0 %	5 %	6 %
Totalt	387	53	43	63

Vid en närmare analys ser det ut att ske en procentuell minskning av deltagande i PTP program utifrån examinationssår. 38 % deltar i program 2011, 48 % under 2010 och 54 % under 2009. Betyder det att platserna minskar?

¹ PTP program kan se olika ut, men kännetecknas av en samordning av PTP verksamheten på arbetsplatsen.

Det är vanligare att kvinnor deltar i PTP program. 50 % av kvinnorna och 44 % av männen gör det.

Sex av tio har fått psykologarbete efter PTP. Många, 30 %, vet inte ännu om de fått arbete. För många är det många månader kvar att göra sin PTP. Det är vanligare att de som gått PTP program har fått psykologarbete efter PTP än de som inte deltagit vid ett program.

Struktur och innehåll

63 % anser att de fått tillräckligt med introduktion på arbetsplatsen. 25 % anser att de delvis fått det och 11 % har inte fått det. Av dem som gör PTP inom kommun och privat sektor är det hälften som anser att de fått tillräckligt med introduktion. Inom staten är motsvarande siffra 77 %. Männen tycker i betydligt högre utsträckning att de fått tillräcklig introduktion inom kommun och privat sektor. 41 % av kvinnorna och 71 % av männen inom kommun anser det och 36 % av kvinnorna och 60 % av männen på privata sidan.

39 % tycker att de kunnat påverka upplägg och struktur väldigt mycket eller ganska mycket (38 %) på sitt arbete under PTP tjänstgöringen. Det är ingen skillnad i svaren om man har deltagit i PTP program eller inte, vilket förra undersökningen signalerade. D.v.s. då tyckte de som inte gick PTP program att de kunde påverka i högre utsträckning än de som deltog i program.

71 % har haft kontinuerliga träffar med andra PTP psykologer, vilket är en ökning från 2009 med 7 procent. 84 % har medverkat vid auskultationer och studiebesök och dessa har också ökat från 2009. Inom privat sektor är det 35 % som angett att PTP innehållit träffar med andra PTP psykologer och 60 % har medverkat vid studiebesök och/eller auskultationer (en ökning med 10 %). De som går PTP program träffar betydligt oftare än andra PTP psykologer samt medverkar vid auskultationer och studiebesök.

72 % tycker att deras PTP motsvarat deras förväntningar som PTP psykolog mycket bra (35 %) eller bra (37 %). 7 % tycker att deras förväntningar som PTP psykolog motsvarats dåligt. Inom kommunen är det motsvarande 13 % som tycker att deras förväntningar motsvarats dåligt. Privat och primärkommunal sektor har lägre andel nöjda. De som deltar i ett PTP program tycker i högre utsträckning att deras PTP motsvarat deras förväntningar. Om man summerar de som svarat mycket bra och bra på frågan är det sammantaget 75 % av de som läser program jämfört

med 67 % av de som inte gått program som svarat bra eller mycket bra. Kvinnor i kommunen är de som är minst nöjda på frågan. 18 % av dessa tycker att deras förväntningar motsvarats dåligt.

79 % skulle rekommendera någon annan att söka en PTP tjänst på sin arbetsplats. 2009 var motsvarande siffra 84 %. 10 % skulle däremot inte rekommendera arbetsplatsen (16 % var det 2009). Inom privat sektor är det högst andel som inte skulle rekommendera någon annan (16 %) och inom staten är det 5 %, som inte skulle det. De som deltar vid ett PTP program skulle i högre grad rekommendera någon att söka en PTP tjänst på sin arbetsplats. 85 % som deltar i PTP program och 74 % av dem som inte deltar i PTP program skulle rekommenderar platsen.

Drygt hälften, 55 % hade en individuell skriftlig tjänstgöringsplan. Det betyder att nästan 4 av 10 saknar en plan. 2009 var det 40 % som hade upprättat en plan. Förra undersökningen skedde i brytpunkten när nya PTP föreskrifter infördes. De som går PTP program har i högre utsträckning en tjänstgöringsplan. 60 % av de som deltar i program och 52 % av de som inte deltar i program har en tjänstgöringsplan. Det är också vanligare att man i kommunen har det. 62 % i kommunen har och 41 % i privat sektor har uppgett att de har en individuell tjänstgöringsplan.

75 % av de som svarat att de har en tjänstgöringsplan har utvärderat den regelbundet med sin handledare. I landstinget är det 78 % som utvärderat och i privat sektor är det 62 %. 1 av 4 har alltså inte regelbundet utvärderat planen. Det föreligger ingen skillnad avseende utvärdering för de som går PTP program och de som inte gör det.

Av de som svarat att de utvärderat planen så skedde den oftast muntligen (59 %) och 40 % har angett att den skett både muntligen och skriftligen. Inom PTP program är det vanligare att det sker båda muntligen och skriftligen. (46 %) än utanför program (34 %). I genomsnitt skedde utvärderingen vid 3,5 tillfällen.

På frågan om det finns andra PTP psykologer eller legitimerade psykologer på arbetsplatsen där man gör sin PTP är det 92 % som har andra psykologer på sin arbetsplats. Men 8 %, 44 individer har inte det. 19 % av de i kommunen är ensamma, 14 % i privat sektor och 12 % i staten. Endast 5 % i landstinget har inte andra psykologer på sin arbetsplats.

Handledning

I snitt har man 1,23 timmar yrkes/PTP handledning i veckan . 2009 var siffran 1,6 timmar handledning/vecka. Minskningen kan bero på att vi i år även har frågat hur många timmar övrig handledning t.ex. metodhandledning man i snitt fått per vecka. Resultatet visar att man i snitt får man 0,25 timmar metodhandledning.

Männen hade i snitt lite mer yrkeshandledning än kvinnorna. I staten har man i genomsnitt flest handledningstimmar och inom privat lägst andel timmar i veckan.

	Alla	Landsting	Kommun	Stat	Privat
Handledningstimmar/vecka	1,23	1,21	1,28	1,43	1,17
Antal	538	380	53	43	62

23 % tycker inte att de får tillräckligt med handledning under PTP vilket är en ökning från 2009. Kvinnorna är minst nöjda och tycker i högre utsträckning än män att de inte fått tillräckligt med handledning. 25 % av kvinnorna respektive 17 % av männen tycker så. Inom kommunen är det så stor andel som 37 % som tycker att de inte får tillräckligt med handledning jämfört med de inom statlig sektor där 12 % inte tycker det. Inom PTP program tycker man i lite högre utsträckning att man får tillräckligt med handledning (77 %) än de som inte gått program (71 %).

41 % tycker att den handledning de fått under PTP varit mycket bra. 34 % tycker den varit bra, 17 % ganska bra. 6 % tycker att handledningen varit dålig och 1 % vet inte vad de tycker. Ingen skillnad om man går ett PTP program eller inte. Män i statlig och privat sektor tycker i högre utsträckning att de fått en mycket bra handledning.

De som inte fått eller påbörjat PTP

Av de 4 % som uppgett att de inte fått eller påbörjat någon PTP var det 14 % som inte hade sökt en PTP. Vanligaste orsaken till detta var föräldraledighet. De som hade sökt PTP hade i snitt sökt 29 stycken PTP tjänster (median=22 stycken).

De främsta anledningarna till att man tror att man inte fått PTP är det finns för få tjänster. 33 % kan tänka sig att flytta för att få en PTP tjänst.

Andelsmässigt är det ingen skillnad mellan män och kvinnor i gruppen. Dvs. 4 % av männen och 4 % kvinnorna har inte fått eller påbörjat PTP. Däremot har alla män sökt PTP vilket 80 % av kvinnorna gjort. Den främsta orsaken till det är föräldraledighet.

Lön

Genomsnittslönen under PTP är 25 560 kronor i månaden (2009 var den 24 600 kronor i månaden). Inom privat sektor har man den högsta PTP lönen. Inom alla sektorer utan statlig sektor har den ökat från 2009.

Sektor	PTP lön
Landsting	24 800
Kommun	26 800
Stat	27 500
Privat	28 000

Lönenivån, både som PTP och som nylegitimerad, påverkas av vilket år man påbörjade sin PTP.

PTP lön utifrån vilket år man påbörjade sin PTP:

2009	25 500 kronor i månaden
2010	25 500 kronor i månaden
2011	26 000 kronor i månaden

Det skiljer 1500 kronor mellan vad man begärt i lön och vad man i slutändan fått för PTP lön.

	PTP lön	Begärt i lön	Löneerbjudande
Kr/månaden	25 500	26 800	25 300

I staten är genomsnittslönen för kvinnorna 600 kronor mer än männens. I privat sektor skiljer den sig inte alls. I landstinget har männen 500 kr mer. Den största skillnaden föreligger i kommunen där det skiljer 1200 kronor i månaden mellan män och kvinnor.

Den största skillnaden i lön föreligger om man går ett PTP program eller inte. Den genomsnittliga ingångslönen på PTP program är 24 300 kronor i månaden och 26 800 kronor om man inte deltar i ett program. Att lönerna generellt är lägre inom landstinget, där ju också det är vanligast med PTP program kan förklara löneskillnaderna till viss del.

I enkäten har respondenterna fått möjlighet att ge ytterligare kommentarer och många av dessa handlar om lön och framför allt om bristen på möjlighet att överhuvudtaget förhandla lönen för sin PTP tjänst.

SAMMANFATTNING OCH ANALYS

Undersökningen visar att en oförändrad andel personer deltar i PTP program. Hälften av dem som svarat har deltagit i ett PTP program. Resultaten av undersökningen visar skillnader beroende på om man deltagit i PTP program eller inte. Svaren är mer positiva om man deltar i PTP program, vilket innebär att förbundet bör fortsätta arbetet med att uppmuntra arbetsgivare att införa och utveckla PTP program. Idag vet vi att det finns det finns PTP program, eller i alla fall någon form av strukturerat arbete kring PTP, vid 14 av 21 landsting/regioner.

Respondenterna är relativt nöjda med både struktur och handledning men missnöjda med att de inte fått förhandla sin lön. Liksom tidigare enkäter visat är det fortfarande en skillnad avseende lön och kön. Både vad man begär, blir erbjuden och slutligen får, både som PTP psykolog och nylegitimerad. Även om skillnaden minskat så föreligger det en skillnad.

I vilken arbetsmarknadssektor man gör sin PTP påverkar bland annat hur ofta man träffar andra psykologer, får auskultera och göra studiebesök, vilken lön man har och hur nöjd eller missnöjd man är i olika avseenden. I privat sektor må man ha högst löner men man har lägst antal handledningstimmar per vecka, och man skulle i lägre grad rekommendera PTP platsen. I kommunen är lönerna lägre och i högre utsträckning än i de andra sektorerna arbetar man ensam som psykolog. 2 av 10 i kommunen har ingen annan psykolog på sin arbetsplats. Dessutom tycker de inom kommunen i större utsträckning att de inte får tillräckligt med handledning och att PTP inte motsvarat deras förväntningar.

Anmärkningsvärt är att endast 55 % anger att de hade en individuell tjänstgöringsplan. Det betyder att nästan 4 av 10 saknar en plan. En plan ska upprättas snarast efter påbörjad PTP enligt Socialstyrelsens föreskrifter för PTP. Även här visar det sig att de som deltar i PTP program i högre utsträckning har en tjänstgöringsplan.

En viktig fråga är huruvida det finns tillräckligt med PTP platser för att tillgodose behovet? Det är fler som tar examen nu än för bara tre år sedan så frågan är relevant i flera avseenden. Baserat på att 96 % av respondenterna har fått, påbörjat eller avslutat en PTP är svaret att det finns tillräckligt med PTP platser. Eftersom bortfallet är relativt stort, ca 30 % som tog psykologexamen mellan de tidpunkter vi avsett mäta, är det svårt att dra för stora slutsatser kring detta.